

FYLKESMANNEN I
SØR-TRØNDELAG

Kantskog

Noe av det viktigste for
livet i vann står på
land!

Grunneiere og kommuner
kan gjøre en viktig jobb for å
redde sjørørret!

Foto sjørørret: Anders Lamberg, Skandinavisk
naturovervåkning AS.

Foto kantvegetasjon i Sagelva: Iver Øfsti Tanem.

Kantskog langs bekker, elver og vann

Vet du at?

- situasjonen for sjørørret i Sør-Trøndelag er kritisk
- små og store inngrep i elver og bekker er en av årsakene
- naturlig kantskog har stor betydning for villaks, elvemusling, fugl og vilt
- hvis du vil gjøre en innsats for sjørørret og livet i elva, kan du ta vare på eller gjenopprette en naturlig kantskog langs bekken eller elva di.

Kantskog er viktig også for deg som driver med jordbruk!

Røtter av busker og trær binder jorda sammen og hindrer at jorda forsvinner ut i vassdraget. Vegetasjonen fanger opp næringsstoffer og finstoff som ellers ville ha forurenset bekken og elva.

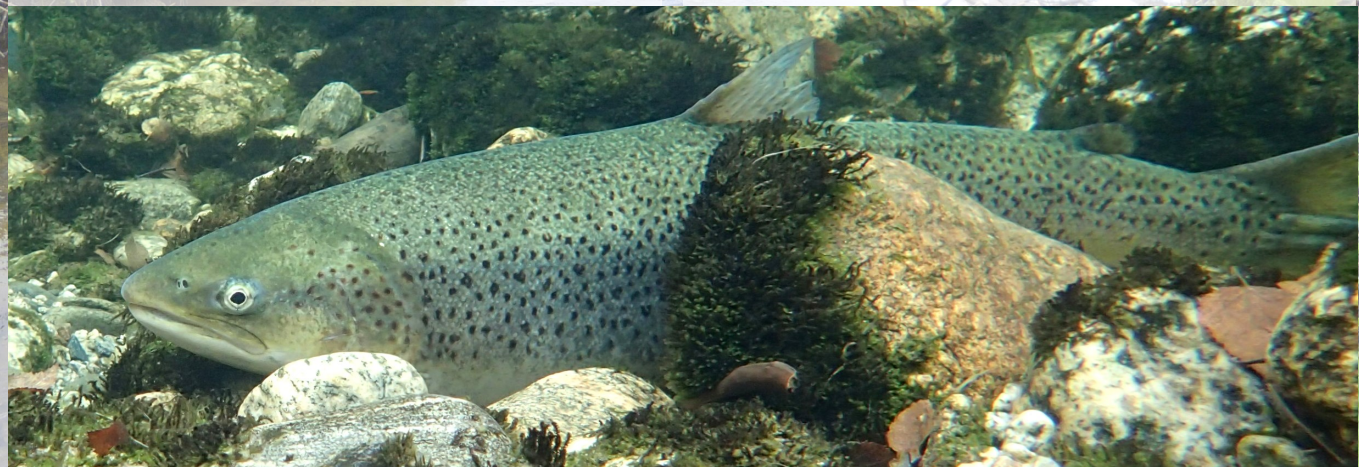
I større elver kan et bredt belte med kantskog kanalisere isgangen og hindrer mye av skadene på landbruksjord, hus, vei og jernbane.

Et bredt belte med kantskog kan redusere skader ved flom, blant annet ved at mindre flomvann når inn på dyrka mark eller inn til bebyggelse.

Kantskogen er viktig for livet i elva!

Skogen gir skygge for sola på varme sommerdager. Dette er spesielt viktig i mindre bekker der soloppvarmingen kan bli stor. For høy vanntemperatur er negativt for vekst, utvikling og overlevelse for larver og yngel av fisk og for elvemusling.

Røtter og nedfallstre i vannet danner gode skjul- og oppvekstområder for fiskeyngel. Løv og kvist gir næring til bunndyr. Fra vegetasjonen faller insekter ned i vannet og blir til mat for fisken. Fiskeyngel kan få så mye som 70 prosent av all næring fra vegetasjonen rundt elva.

Bilde forgrunn: sjørørret, foto Aslak Darre Sjursen, NTNU Vitenskapsmuseet. Bilde bakgrunn: Viktige oppvekstområder for sjørørret ødelagt i Rissa i 2015, foto Iver Øfsti Tanem.

Kantskog er viktig leveområde for mange dyr og planter!

Kantskog med gråor, svartor, hegg og ulike pil- og vierarter er svært produktive skogområder. Luftfuktigheten i gråor-heggeskog eller flommarkskog som den også kalles, er ofte høy og flere sjeldne og trua lav, moser, planter, sopp og fugler finnes her. For eksempel så trives dvergspetten best i slik skog.

Flommarkskog i Skauga. Foto, Iver Øfsti Tanem.

Det er et stort mangfold av insekter og smådyr i jord, kvist og planter som samler seg opp etter små og store flommer. I tillegg er det svært mange individer av hver art. Skogen langs bekker og elver er viktige leveområder og vandringsveier for småvilt og hjortevilt. Så de som sier at skog med gråor ikke har noen verdi, de tar feil!

Gråor-heggeskog har like stor tetthet av fugl som tropisk regnskog!

I gråorskogen kan det være opptil fire tusen par med spurvefugl per kvadratkilometer. Det er like stor tetthet som i tropisk skog!

Kantskogen bør være minst 10 meter bred

Kantskogen må være bred nok til å hindre forurensning og til å fungere som levested for planter og dyr. En ti meters sone med flommarkskog kan ta opp mer enn 3/4 av avrenningen fra terrenget rundt og kan derfor redusere forurensning av vassdraget betraktelig.

En kantsone på 10 meter vil som regel være et godt leveområde for planter og dyr. Dette vil imidlertid variere med jordsmonn, størrelsen på bekken eller elva og om elvekanten er slak eller bratt.

Det er flere lover og forskrifter som skal sikre at kantskogen tas vare på!

Vannressursloven

§ 11 i vannressursloven innebærer at langs bredden av vassdrag med årssikker vannføring skal det opprettholdes et begrenset naturlig vegetasjonsbelte som motvirker avrenning og gir levested for planter og dyr. Det er Fylkesmannen som har ansvar for å følge opp vannressurslovens § 11.

Forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket

§ 4 i forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket innebærer at du som gårdbruker ikke kan få produksjonstilskudd hvis det ikke er minst 2 meter med vegetasjon mot vassdrag med årssikker vannføring. Denne vegetasjonssonen kan ikke jordarbeides og skal være så bred at den motvirker avrenning til åpent vann når vannføringen er normal. Det er kommunen som avgjør om det skal tildeles produksjonstilskudd.

Forskrift om bærekraftig skogbruk

§ 3 i forskrift om bærekraftig skogbruk innebærer at du som skogbruker skal sørge for at det tas nødvendig hensyn til biologisk mangfold, friluftsliv, landskap og kulturverdier når du gjennomfører skogbrukstiltak.

§ 5 innebærer at når det hogges i kantsoner mot vann og vassdrag og mellom skog og annen mark, skal kantsonen sin økologiske funksjon tas vare på. Det er kommunen sitt ansvar å følge med at disse reglene følges.

Forskrift om nydyrking

§ 6 i forskrift om nydyrking innebærer at ved nydyrking skal det settes igjen en vegetasjonssone mot vassdrag. Langs vassdrag med årssikker vannføring skal sonen være minst 6 meter målt ved normal vannføring. Det er kommunen som avgjør hvor det kan dyrkes.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven innebærer at naturen skal tas vare på og brukes på en måte som ikke ødelegger den fordi naturen har verdi i seg selv og fordi den er verdifull for oss mennesker. Målet er at vi skal ta vare på mangfoldet av geologi, landskap, naturtyper, arter og gener (§§ 4 og 5). Naturmangfoldloven gjelder for oss alle og for alle offentlige beslutninger som kan påvirke naturen (§§ 6 og 7-12).

Har du spørsmål?

Ta gjerne kontakt med oss!

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, tlf.

73199000 eller e-post

fmstpostmottak@fylkesmannen.no

Ansvarlig for tekst og bilder: Beate Sundgård og Iver Øfsti Tanem, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.